

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Taiteen prosenttiperiaatteen käyttöönotto Karkkilassa (KV 9.8.2021, § 88)

Kaupunginvaltuusto 9.8.2021 § 88

Aloitteen sisältö

Karkkilan Vasemmiston valtuustoryhmä teki seuraavan valtuustoaloitteen: "Taiteen prosenttiperiaatteen käyttöönotto Karkkilassa Hyvää suomalaisen taiteen päivää kaikille! Suomen Taiteilijaseuran tekemän tutkimuksen mukaan – 75 % suomalaisista haluaa nähdä kuvataidetta arkisissa ympäristöissään, kuten asuinalueilla, kouluissa, kirjastoissa ja työpaikoilla. – 90 % suomalaisista on sitä mieltä, että taide tuottaa elämyksiä. – 79 % uskoo, että taide parantaa ympäristön viihtyisyyttä ja turvallisuutta – 67 % mielestä taide nostaa asuinalueen ja/tai kiinteistön arvoa. Onkin tärkeää, että taide ja kulttuuri on läsnä kaikkialla kaupungissa ja sen rakennuksissa.

Esitämme, että Karkkilassa otetaan käyttöön taiteen prosenttiperiaatteen käytäntö kaupungin toteuttamissa uudisrakentamis- ja peruskorjaushankkeissa. Julkisten projektien lisäksi myös rakennusprojektien yksityisille liiketoiminnallisille toteuttajille asetetaan velvollisuus kohdentaa osa hankkeen kuluista alueen taideprojekteihin. Kaupunki voikin velvoittaa yksityiset rakentajat sitoutumaan prosenttitaiteeseen esim. kaavoituksen ja / tai tontinluovutuksen ehdoilla. Taide rakennushankkeissa nostaa asuin- ja elinympäristön laatua ja edistää Karkkilan vetovoimaisuutta.

Asukkaiden kiinteämpi sitoutuminen viihtyisämpiin asuinympäristöihin tuottaa moninaisia sosiaalisia hyötyjä alueiden arvostuksen lisääntyessä ja mahdollistaa alueiden yhteisöllisyyden syntymisen luontevammin. Taiteen rakennusprojekteihin tuoman lisäarvon hyödyntäminen vahvistaa taiteilijoiden työllisyyden lisäksi myös kunnan ja yritysten mahdollisuutta työllistää muita tarvitsemiaan osaajia.

Tämän lisäksi esitämme, että kaupunki avaa omia toimitilojaan ja kaupunkiympäristöään enemmän taitelijoiden käyttöön yhteistyössä taiteilijoiden kanssa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi työtilojen järjestämistä sekä taideteoksien esillä oloa, mutta - se voi ja pitääkin olla paljon enemmän! 39 Lopuksi toivomme, että Karkkila tulee jatkossa liputtamaan suomalaisen taiteen päivän kunniaksi.

Päätös:

Kaupunginvaltuusto lähetti yksimielisesti aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Asian jatkokäsittely

Kaupunginhallitus 6.9.2021, § 273

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää antaa aloitteen vapaa-aikalautakunnan valmisteltavaksi.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Vapaa-aikalautakunta 28.10.2021, § 81

Kaupunginhallitus on antanut Taiteen prosenttiperiaatteen käyttöönoton Karkkilassa -valtuustoaloitteen vapaa-aikalautakunnalle valmisteltavaksi.

Sivistysjohtajan ehdotus:

Vapaa-aikalautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy vastauksena valtuustoaloitteeseen seuraavaa:

Taiteen ja kulttuurin vaikutukset hyvinvointiin tunnustetaan yhä paremmin osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja kokonaisvaltaista hyvää elämää. Tästä ilmiöstä on alettu viime vuosina käyttää käsitettä kulttuurihyvinvointi. Kulttuurihyvinvointi tarkoittaa ihmisen yksilöllistä tai yhteisöllisesti jaettua kokemusta siitä, että taide ja kulttuuri lisäävät hyvinvointia. Kulttuurin hyvinvointia tukevat vaikutukset ulottuvat läpi koko ihmisen elämänkaaren ja ilmenevät jokaisen henkilökohtaisessa taide- ja kulttuurisuhteessa. On siis kiistatonta taiteen ja kulttuurin tuomat hyvinvointia lisäävät vaikutukset.

Valtuustoaloite on osoitettu sisältönsä perusteella vapaa-aikalautakunnan valmisteltavaksi. Kaupungin toteuttamissa uudisrakentamis- ja peruskorjaushankkeissa toiminnallinen ja toteutuksellinen vastuu puolestaan on kaupunkikehityksen toimialalla. Julkisten projektien toteuttamisessa tulee kuulla tilojen tulevia toimijoita ja suunnitella niin tilaratkaisut kuin sisustuksellisetkin asiat yhdessä. Näissä yhteyksissä on myös mahdollista kiinnittää huomiota taiteen prosenttiperiaatteeseen sisustusta suunnitellessa. On vaikeaa arvioida, missä määrin taiteen lisääminen julkisessa rakentamisessa lisää vetovoimaa, etenkin kun rakentamisen vilkastumista ei ole juurikaan näköpiirissä. On kuitenkin toivottavaa, että tälläkin tapaa voitaisiin vahvistaa paikallista työllisyyttä. Niin kaupungin aikaisemmissa strategioissa kuin talouden sopeuttamisohjelmassa omien tilojen käytön tehostaminen on ollut keskeisenä tavoitteena viimeisinä vuosina. Kaupungin omia vapaita tiloja on myyty vuosittain. Yksinomaan taitelijoiden omaan käyttöön soveltuvia tiloja on varsin vähän, mutta iltakäyttöön on mahdollista varata luokkatiloja useilta kouluilta.

Valtuustoaloitteessa toivottiin myös, että Karkkila voisi jatkossa liputtaa suomalaisen taiteen päivän kunniaksi. Kunnat voivat itse päättää virallisten liputuspäivien lisäksi myös itselleen tärkeiden asioiden puolesta liputtamisesta. Taide on osa kulttuuria ja laajemmin kulttuurihyvinvointia, mikä on merkittävä osa 40 kaupungin imagoa. Näin ollen taiteen päivän liputtamisen voisi laajentaa taiteen ja kulttuurin tai kulttuurihyvinvoinnin päiväksi.

Uusi liputuspäivä voisi herättää kiinnostusta Karkkilaa kohtaan laajemmaltikin entistä enemmän. Tätä keskustelua olisi hyvä avata laajemmin ja eri tahojen osallistamisen jälkeen valmistella mahdollista päätöksentekoa varten;

ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Kaupunginhallitus 13.12.2021, § 380

Vapaa-aikalautakunta on valmistellut 10.11.2021 edellä esitetyn mukaisen vastauksen 9.8.2021 jätettyyn valtuustoaloitteeseen.

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää esittää valtuustolle, että se

- 1) hyväksyy edellä esitetyn mukaisen vastauksen 9.8.2021 jätettyyn valtuustoaloitteeseen koskien taiteen prosenttiperiaatteen käyttöönottoa Karkkilassa, ja
- 2) toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely:

Puheenjohtaja esitti, että aloite olisi oiva osallistamisen mahdollisuus, ja tämä olisi mahdollista järjestää pilottina paikallisten taiteilijoiden, yhdistysten ja nuorisovaltuuston jne. kanssa. Lisäksi tähän olisi hyvä saada kulttuuriohjelman valmistelu mukaan. Jani Laaksonen ja Heli Ahjoniemi kannattivat ehdotusta.

Päätös: Kaupunginhallitus päätti palauttaa asian uudelleen valmisteluun.

Vapaa-aikalautakunta 13.06.2023 § 63

Esittelijä: Sivistysjohtaja Arto Jormalainen
Valmistelija: Sivistysjohtaja Arto Jormalainen

Kaupunginhallitus on palauttanut vapaa-aikalautakunnan valmisteltavaksi Karkkilan Vasemmiston valtuustoryhmän tekemän valtuustoaloitteen.

Aloite koskee taiteen prosenttiperiaatteen käyttöönottoa Karkkilassa. Palauttamisen taustalla oli paikallisten taiteilijoiden, yhdistysten sekä nuorisovaltuuston suunnitteluun osallistaminen ja liittää se kulttuuriohjelman valmisteluun.

Prosenttiperiaatteen käyttöönotto edellyttää laajempia kustannuslaskelmia ja se pitää sisällyttää rakennushankkeiden kokonaisuunnitteluun.

Karkkilan kaupungin omia toimitilojen ja kaupunkiympäristön avaaminen enemmän taiteilijoiden käyttöön edellyttää olemassa olevien tyhjen tilojen kunnostamista ja salkutuksen tarkastelua käyttöönoton kannalta. Näiden tilojen kunnostaminen käyttöön on erikseen valmisteltavia talousarviokysymyksiä. Asiaa voidaan selvittää Luova Karkkila- ohjelman kautta.

Tällä hetkellä taiteen päivän (9.8.) kunniaksi liputtaminen on suositus eikä sitä ole vielä virallisesti merkitty kalenteriin. Jos kaupunkilaiset omaksuvat päivän ja liputtavat aktiivisesti Tove Janssonin päivänä, päivä siirretään vakiintuneiden liputuspäivien ryhmään.

Ehdotus: Sivistysjohtaja Arto Jormalainen
Vapaa-aikalautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että

- 1) se hyväksyy lautakunnan vastauksen valtuustoaloitteeseen
- 2) osallistaa paikallisia taiteen toimijoita ”Luova Karkkila” ohjelman kautta uusien rakennushankkeiden suunnitteluprosessiin; ja
- 3) toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi

Päätös: Puheenjohtaja Timo Paleniuksen ehdotuksesta, jota Jarkko Ilonen kannatti, asia palautettiin valmisteluun yksimielisesti.

Täytäntöönpano:

Vapaa-aikalautakunta 12.12.2023 § 115
261/12.03.00/2023

Esittelijä: Sivistysjohtaja Jormalainen Arto
Valmistelija: Kulttuurisihteeri Mari Rautiainen

Karkkilan Vasemmiston valtuustoryhmä teki kaupunginvaltuuston kokouksessa 9.8.2021 § 88 aloitteen taiteen prosenttiperiaatteen käyttöönotosta Karkkilassa. Aloitteessa esitetään prosenttiperiaatetta käyttöön kaupungin toteuttamissa uudisrakentamis- ja peruskorjaushankkeissa. Julkisten projektien lisäksi esitetään, että rakennusprojektien yksityisille liiketoiminnallisille toteuttajille asetetaan velvollisuus kohdentaa osa hankkeen kuluista alueen taideprojekteihin esimerkiksi kaavoituksen ja/tai tontinluovutuksen ehdoilla.

Taiteen prosenttiperiaatteella tarkoitetaan, että osa rakennushankkeen määrärahasta, perinteisen määritelmän mukaan vähintään yksi prosentti, käytetään taiteeseen. Julkinen taide on tasa-arvoinen, hyvinvointia edistävä taidemuoto, joka on kaikille maksutta saatavilla esimerkiksi ulkotiloissa, kouluissa, kirjastoissa ja liikuntapaikoilla. Suomen kunnista noin neljännes on tehnyt prosenttiperiaatetta koskevan periaatepäätöksen.

Prosenttiperiaatteesta ei ole olemassa yhdenmukaista määritelmää, vaan kunta voi soveltaa ja noudattaa periaatetta itse määrittelemällään tavalla. Taiteen edistämiskeskus on julkaissut aiheesta oppaat prosenttitaitteen tuottajalle ja tilaajalle. Periaatteen toteuttamiseksi on useita valmiita rahoitus- ja toimintamalleja, jotka ovat sovellettavissa myös Karkkilassa.

Prosenttiperiaate voi toteutua kunnan kaavoitus- tai rahoituspäätöksenä tai se voidaan esimerkiksi asettaa tontinluovutuksen ehdoksi. Prosenttiperiaatetta voivat noudattaa myös yksityiset rakennuttajat tai taloyhtiöt. Periaate soveltuu niin uudisrakentamiseen, peruskorjauksiin ja täydennysrakentamiseen kuin infrarakentamiseen. Taidehankinnat voivat tarkoittaa erillisiä teoksia tai esimerkiksi rakenteisiin integroituja elementtejä. Pysyvien teosten ohella prosenttiperiaate voi koskea myös väliaikaisia teoksia tai tapahtumallista taidetta osana kaupunkiympäristöä.

Prosenttiperiaatetta voi soveltaa myös laajemmin erilaisiin tapoihin, joilla taidehankintoja rahoitetaan ja suunnitellaan osana rakentamisen, kaavoittamisen ja aluekehittämisen prosesseja. Periaatepäätökseen sitoutumisessa oleellista onkin, että taiteen rahoitusmahdollisuudet

huomioidaan systemaattisesti kaikkien kaupungin investointipäätösten kohdalla.

Karkkilan kaupunkistrategiassa "Rautainen kotikaupunki" vuosille 2022-2025 on nostettu yhdeksi muutosteemaksi kasvun ja elinvoiman edistäminen ja strategiseksi tavoitteeksi "Karkkila on osaamisen, työn ja kulttuurin kotikaupunki". Kaupunki on viime vuosina panostanut kulttuuritoiminnan kehittämiseen ja vuonna 2024 käynnistetään Karkkilan kulttuuriohjelman laadinta.

Kulttuuriohjelman tarkoituksena on kuvata jo olemassa olevat toimintarakenteet ja tehty kulttuurityö, mutta myös määritellä Karkkilan kaupungin kulttuuritoiminnan lyhyen ja pitkän tähtäimen tavoitteet, toimenpiteet ja keskeiset linjaukset. Tavoitteena on luoda kaupunkistrategiaa ja hyvinvointisuunnitelmaa tukeva ohjelma, joka vahvistaa asukkaiden kulttuuripalveluita, selkeyttää palvelurakennetta ja parantaa taiteen ja kulttuurin tekijöiden toimintaedellytyksiä.

Kulttuuriohjelmassa linjataan myös Karkkilan kaupungin julkisen taiteen periaatteista. Ohjelman laadinnan yhteydessä selvitetään taiteen prosenttiperiaatteen käyttöönoton kustannusvaikutuksia sekä periaatepäätöksestä aiheutuvat muutostarpeet kaupunkikehityksen toimialan kaavoitusta, rakentamista ja tontinluovutusta ohjaaviin käytäntöihin ja määräyksiin.

Kulttuuriohjelman laadinnassa, kuten taiteen prosenttiperiaatteen toteuttamisessakin, korostuvat poikkihallinnollinen yhteistyö niin kaupunkiorganisaation sisällä kuin muiden toimijoiden kanssa. Ohjelman laadintaan osallistetaan kaupunkilaiset, yhdistykset, vaikuttajatoimielimet sekä kaupungin taide- ja kulttuuriammattilaisia. Painopiste kulttuuriohjelman laadinnassa on konkreettisissa askelmerkeissä ja työnjaossa eri toimijoiden välillä. Ohjelmaan auki kirjoitettavilla käytännöillä pyritään varmistamaan hyvä tiedonkulku, selkeä vastuunjako ja sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin myös kaupunkiorganisaation sisällä.

Karkkilan Vasemmiston valtuustoaloitteessa esitetään taiteen prosenttiperiaatteen käytön lisäksi, että kaupunki avaa toimitilojaan ja kaupunkiympäristöään taiteilijoiden käyttöön yhteistyössä taiteilijoiden kanssa.

Karkkilan kaupungin toimitiloista taiteen ja kulttuurin tekijöiden varattavissa ovat mm. Karkkilasali, Ruukkimuseo Senkan hallinnoimat tilat, kuten Suomen Valimomuseo, Fagerkullan pihanäyttämö ja Museokahvila Pakari sekä Kirjastogalleria. Myös koulujen tiloja voi vuokrata käyttöön iltaisin ja viikonloppuisin. Maksutonta kokoontumis- ja työtilaa tarjotaan Kansankulman järjestötilassa, kirjastossa ja kaupungintalolla. Lisäksi kannatusyhdistysten ylläpitämät taiteen perusopetuksen oppilaitokset toimivat kaupungin omistamissa tiloissa. Kaupungin omistamien maa-alueiden käyttöpyyntöihin esimerkiksi taidetapahtumissa suhtaudutaan lähtökohtaisesti myönteisesti.

Kaupunki tukee vapaa-aikalautakunnan 26.9.2019 hyväksymän avustussäännön mukaisesti tila-avustuksilla kaupungin omistamien tilojen vuokraamista. Tilavuokran perimättä jättämistä voi hakea, mikäli kyseessä on Karkkilan kaupungille positiivista näkyvyyttä tuova yleisötapahtuma, jonka järjestelyissä kaupunki on mukana, yhdistysten ja järjestöjen järjestämä alle 18-vuotiaiden tapahtuma-, harrastus- ja kilpatoiminta tai mikäli yhdistys tai järjestö toteuttaa kaupungin omistamassa tilassa

merkittäviä erikseen sovittuja ylläpito- ja kunnostustöitä, joista hyötyvät myös muut tilan käyttäjät.

Karkkilan kaupungin tilojen käytössä on viime vuosina talouden sopeuttamistoimien myötä korostunut yhteiskäytön lisäämisen ja tehostamisen tavoite. Yksinomaan taiteilijoiden käyttöön soveltuvia vapaita toimitiloja ei ole, vaan se vaatisi nykyisten tilojen mittavaa kunnostamista ja salkutuksen tarkastelua myytävien kiinteistöjen osalta. Vuoden 2023 aikana on käynnistetty keskustelu Fagerkullan museoalueen kehittämisestä. Tässä yhteydessä on esitetty alueella sijaitsevan Parvin talon poistamista myytävien kiinteistöjen listalta ja kunnostamista museon ja kulttuuritoiminnan kehittämisen tarpeisiin. Fagerkullan kehittämisen työryhmässä on kaupungin eri toimialojen edustajien lisäksi mukana alueen asukkaita, taiteilijoita sekä yhdistystoimijoita.

Kulttuuriohjelman laadinnan yhteydessä tarkastellaan myös kaupungin tilavuokrien perusteita ja avustuskäytäntöjen kokonaisuutta. Lisäksi kulttuurin ja vapaa-ajan palvelualueen käytössä olevien toimitilojen peruskorjaussuunnitelmien yhteydessä pyritään huomioimaan yhteiskäyttömahdollisuudet muiden toimijoiden kanssa.

Valtuustoaloitteessa toivotaan myös, että Karkkilassa liputetaan jatkossa suomalaisen taiteen päivän kunniaksi.

Suomessa liputuspäivät jaetaan virallisiin ja vakiintuneisiin liputuspäiviin. Viralliset liputuspäivät on määrätty asetuksessa liputuksesta Suomen lipulla (383/1978). Jokavuotisia virallisia liputuspäiviä on seitsemän. Muita virallisia liputuspäiviä ovat vaalipäivät sekä tasavallan presidentin virkaanastumispäivä. Vakiintuneita liputuspäiviä on vuosittain viisitoista. Hyvään liputuskulttuuriin kuuluu vakiintuneina liputuspäivinä liputtaminen kuten virallisinakin liputuspäivinä.

Liputtaminen on hieno ja arvokas tapa näyttää iloa ja korostaa syytä juhlaan. Liputtaminen on myös arvokas tapa osoittaa kunnioitusta tai kertoa surusta. Suomen liputuskulttuuri on varsin salliva. Sisäministeriö suosittelee virallisten ja vakiintuneiden liputuspäivien lisäksi vuonna 2023 liputusta neljänä päivänä, joista yksi on 9.8. Tove Janssonin ja suomalaisen taiteen päivä. Liputusta 9.8. on suositeltu vuodesta 2020 alkaen.

Karkkilan kaupungin huomioimis- ja vieraanvaraisuusohjeiden laatimiseksi on perustettu työryhmä 13.7.2023. Työryhmä laatii ohjesäännön, jonka myötä halutaan muun muassa varmistaa, että Karkkilan kaupungin kaikissa toimipisteissä on yhtenevät käytännöt myös liputtamisesta. Työryhmälle suositellaan, että ohjesäännössä huomioidaan liputtaminen sisäministeriön suositusten mukaisesti.

Ehdotus:

Sivistysjohtaja Jormalainen Arto
Vapaa-aikalautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että
1) se hyväksyy asiakohdassa esitetyn lautakunnan vastauksen valtuustoaloitteeseen ja
2) toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Ptk tark.